

Діло

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

**РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:**
Львів, Ринок 10, II. пош.
Конто пошт. нмз. 143.322.
Адреса для телеграм:
„Діло“ Львів.
Гол. Редактор приймає
від 1-2 год. передпол.
Рувонісі не з'являється.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно в краю 4/20 зл.
ЗА ГРАНИЦЮ:
В Америці 1 дол., Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. дор.,
Італії 7/50 зл., Німеччині 7/50
зл., Швейцарії 5 шв. фр.,
Чехословаччині 30 ч. кр., Ру-
мунії 120 лей, Болгарії 7/50
зл., Австрії 7/50 зл., Японії
1 дол.

**В справі оголо-
шень звертатися
до Адміністрації.**
ЦІНА
ОДНОГО ПРИМІРНИКА
17 сот.

Противенство культур.

Польща і Росія взаємно себе притягають. Між ними нема глибокого противенства інтересів, а є тільки суперництво на полі, що простягається між Польщею і Росією. І якраз те суперництво викликало боротьбу, спричиняло війни, а війни довели до розвалу старої Річчипосполитої. В чім же замикається суть польсько-російської боротьби?

В польській публіцистиці і публіцистичній історії адобува право громадянства видуманий і зручно зафіксований комуніал, що корінь польсько-російського антагонізму, що суть польсько-російської боротьби, що непротримна пропаста спорів і сутичок має своє джерело в противенстві культур: східної-російської і західної-польської.

Ніщо не є більше далеке від правди, як ця видумка, як цей беззастовий комуніал, яким Польки аж до абсурду оперують на всіх ринках Європи. Недавно померлий польський публіцист А. Холонескі в одній зі своїх брошур („Istota walki polsko-rosyjskiej“) вичерпуючо показав, наскільки подібні твердження минаються з правдою.

Польсько-російська ворожнеча є дуже стара. Від XVI. до XIX. ст. Польща вела аж 16 воєн з Росією. Перший московський цар Іван III. в роках 1499—1503 вступає на пограниччя Польщі і бере частину земель біля Песни. Від того часу кожне польське покоління веде війну з Москвою. Жигмонт Старий веде три війни. В четвертій з ряду Смоленськ лишається за Москвою. В п'ятій Іван Грізний адобував Подольськ, в шестій Стефан Баторій бере воях над Москвою. За Жигмонта III. польські війська під проводом Жулкевського вступають в Москву. І знов Володислав IV. веде нову війну, на Яна Казимира припадає дві війни. Після „потопи“ Польща втрачає рівномірність сил з користь Москви через велику українську революцію Богдана Хмельницького й активну боротьбу України проти Польщі. Україна спричинила декаденцію Польщі. З того часу Польща вже є тільки тіною минулої величі. Після „потопи“ Польщу розкладають всякі ратушкові конфедерації аж до її поділу.

Польсько-російський антагонізм має і ліричні інтереси під назвою „вічний мир“ („wieczny pokój“), був метрикий. Ніколи не вдалося погодити інтересів Польщі з інтересами Росії, хоч були спроби помирення і в XIX. ст. Так Олександр I. і Микола II. були польськими кооподями. Так конгресове польське королівство мало свої національні інституції: сейм, уряд, армію. В рр. 1860—1862 марг. Вельпольські за одним махом усунув 12-тисячну армію російського чиновництва, а Конгресівка одержала знову свій власний уряд. Замість згоди і співпраці, думав серед Польків оклик: „до зброї!“ — і „вічний мир“ топився в повстанчих рухах.

Повстання характеризується як реакція на російський гнет. Та це не відповідає дійсності. Бо пов-

стання не вибухали тоді, як було найгірше, але як було розмірено найліпше. Отже лишається противенство культур, про що вже згадувало. Та приписувати того подібним непереможно всесильнім, значить задавати брехню історії й сучасності. Нпр. Жиди приймають культуру кожного народу, серед якого живуть, часто стоять й перших рядів засвоєної культури, а все таки вони всюди більше або менше зненавиджені. Сьогодні в цілому світі, не виключаючи перетворюючої культури до ґрунту всі народи, племена і раси Америки, днають антисемітські кличі. Франція й Італія, Англія й Німеччина мають культуру того самого поколю, а все таки вони століттями жили й живуть в різних антагонізмах. У великій світовій війні не боролися дві культури: східна і західна, тільки народи різних культур загальних і національних. Таким чином ані однорідність культур не творить ідилії між народами, ані їх ріжнорідність не виключує однорідних змагань. Ріжниця культур не була і не є теж причиною польсько-російської боротьби.

В польсько-російських взаєминах відбувався подвійний процес: поитання і відтучування. В одній з тих фраз наступав „вічний мир“ і співалання, в другій боротьба і війна.

Довгий час у Польщі й Росії нуртувала думка про потребу політичної унії. Насильного приєднання Литви Польки не вважали твором викінчення, тільки частиною великої праці. Перед наступними поколіннями було ще більше завдання: зєдинити в один державний організм Польщу, Русь (Україну і Білорусь), Литву і Москву — очевидно під супрематією Польщі. Останній з Ягайлонів радий віддати польський престол Іванові Грізному.

По німецьким експозе.

Дипломатична мовчанка. — Справа окупації. — Гарантійний пакт і Ліга Націй. — Сумнівні східні кордони. — Роля сили.

Німецький міністр закордонних справ Штресеман мав нелегке завдання, коли виголошував останню програмову промову. По численних заявах німецького уряду, що вибір Гінденбурга не змінить напрямку дотеперішньої закордонної політики, треба було торкнутись реальних актуальних питань і дати доказ: як Німеччина уявляє собі взаємини з найближчими сусідами і своїми дальшими опікунами.

Першою характеристичною рисою цієї промови була диплома-

тична мовчанка про становище до Франції та Англії. Це становище вичерпується точним, на думку Штресемана, виконанням плану Доза. Навіть коли міністр закордонних справ кавав про справу окупування території — він ставрався не звертати свого жалю під безпосередню адресу держав, які зайняли ці території, а кавав про несправедливість мирного договору. Відомо, що Німеччина так само як Франція вважала окупацію Рейнщини з питанням гарантійного

пакту, хоча, річ ясна, виходить із зовсім протинного становища у цій справі. Штресеман досить різко критикував факт, що Німеччина до цього часу не одержала ніякої міжнародної союзницької комісії, яка мала б ствердити прогреси Німеччини щодо стану розроблення. Таке зазначення є, на його думку, лише претекстом, щоби продовжувати дальше окупацію німецьких територій. Всі неточності розроблення зводяться до дрібниць, які можна погодити при взаємній добрій волі, потрібній до розуміння.

З питанням розроблення зв'язана справа гарантійного пакту, — з гарантійним пактом питання вступу Німеччини до Ліги Націй. Союзні держави хотять приневолити Німеччину формальними клязудами Ліги Націй, а щойно тоді почати дискусію про підстави гарантійного пакту. Німеччина спершу хоче одержати умовини, які дадуть їй запоруку, що вступ до Ліги Націй не є звернений виключно проти неї. Цієї думки Штресеман не висловив просто та безпосередньо, а обмежився на невизначній заяві, що ніякий гарантійний пакт, який не повстане при співучасті Німеччини не може бути доцільною розв'язкою нинішнього європейського заплуваного становища.

До цієї загальної заяви додав він ще дуже реальну увагу, що східні кордони, сумежні з Польщею, не прийме ніколи ніякий німецький уряд як остаточні. Такий стан є зазіханням на кордони Німеччини. Коли зважити, що такі самі заяви складає також польський уряд, вперваючи, що ніколи не згодиться на порушення теперішніх своїх кордонів — то ясно, що союзники, які хотять погодити двох непримиримих сусідів мають ще важше завдання, як міністр республіки, що хоче у своїм експозе виблвити чорну постать свого нововибраного президента.

Остання промова Штресемана есенціональна тим, що вона стверджує фактичну одиницність усіх політичних напрямків німецької політики у тому найбільшому пункті, який вразив національну гордість кожного народу, переможеного не на те, щоби вимірити йому справедливість, а на те, щоби спинити його дальший розвиток у природних межах його сили. Німеччина не має наміру вирішувати своїх долі силою — каже Штресеман. А одночасно він не додає того, що розуміють усі без пояснень, що зрестись тієї сили у майбутньому не може ніякий народ.

Звідкіля пічнеться дискусія над гарантійним пактом при таких станих справи? — над цим домлять собі голову всі дипломати, що бажають мира, а не мають засобів змінити ще раз географічної карти Європи.

Чи Ви вже є членом Кооперативи „Рідна Школа“? Як ні, то влиштесь негайно! Один уділ (най) 5 зл., числ. уділів необмежана. Вликова 30 грошів. Заява приступлення можна одержати в кожному Кругку У. П. Т. — Письмі і присилайте гроші на адресу: Дирекція Кооперативи „Рідна Школа“ Львів, Ринок, ч. 10. II. пош.

Red. czas. „Dłło“ we Lwowie. Pr. 359/25. W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sad okręgowy karay orzekł na wniosek Prokuratury przy tymże Sadzie, jako Trybunał Prezbory we Lwowie, że treść artykułu, umieszczonego w czasopiśmie „Dłło“ Nr. 107 (10.482) z dnia 17.V. 1925. w artykułach pod tytułem 1) „Straszaki i straszaki“ między słowami: a) prywatne pióropjektowanie... 2) Ne je se gazetka, b) darowa ma... 3) Ożte polsky, c) do gazetki... 4) W Straszaki, 2) „Do procesu postów“ od słów: jakij był... 40 koda artykułu zawiera znamięna zbrodni z § 65 a) uk. w uszczepach 1) i 2) występi z § 60 uk. i art. VIII. ust. z 17.XII. 1892

Dzpp. Nr. 8. 1863. pod 2) uznał dokonaną w dniu 16. maja 1925 r. konfiskację za asprawiedliwioną i zarządził zniszczenie całego nakładu wydawnictwa z 493 p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowego. Zarazem wydał nakaz skierowany do redaktorów tego czasopiisma, by orzeczenie niniejsze umieszcili bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następną przewidzianą w § 21. ust. druk. z 17. grudnia 1893 Dr. p. p. Nr. 6 ex 1893 i. i. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę 40 zł. p. Lwów dnia 18. maja 1925 r. Hawel

